

Tytuł: Genealogia w szkole, czyli jak przygotować projekt poszukiwań historii rodzinnych

Autor: Anna Mirska - Czerwińska

Rodzaj materiału: artykuł

Data publikacji: 2007-11-07

Badanie historii własnej rodziny jest niezwykle angażującym zajęciem dla dorosłych, ale może stać się również ciekawą metodą, dzięki której młodzież zdobędzie wiele potrzebnych umiejętności. Maureen Taylor autorka książek "Uncovering Your Ancestry through Family Photographs" (Betterway, 2000) oraz przewodnika dla dzieci "Through the Eyes of Your Ancestors" pokazuje nam, w jaki sposób wprowadzić temat badań nad historiami rodzinnymi do szkół.

Tekst oparty na artykule Maureen Taylor „Family History In the Classroom” (www.genealogy.com)

Połączmy w jednym zdaniu „genealogię” i „szkołę” a usłyszymy różne opinie i zdania ze strony rodziców, nauczycieli i uczniów. Podstawowe założenia badań genealogicznych są trudne do zrozumienia i zastosowania przez młodzież, odkąd rodzina nie znaczy już pary rodziców, siostry, braci, kuzynów i dziadków, z którymi utrzymuje się bliski kontakt. Rodziną współcześnie może być samotnie wychowująca dzieci matka, rodzina adopcyjna, czy konkubinat. To największy problem przed jakim staje nauczyciel starający się wprowadzić naukę genealogii do programu szkolnego. Jednak pomimo tych trudności, poszukiwania rodzinnych historii, mogą stać się dla młodych pretekstem do zdobycia wielu pożytecznych umiejętności i odkrycia własnej tożsamości.

Trzeba jedynie pamiętać, że zadania, które przygotowujemy dla uczniów w projekcie dotyczącym genealogii powinny być przede wszystkim elastyczne. Nie wszyscy uczniowie będą w stanie wykonać ćwiczenia związane z przygotowaniem drzewa genealogicznego swojej rodziny. Zadania powinny być dostosowane do poziomu i sytuacji rodzinnej naszych uczniów. Przy ich opracowaniu trzeba być uważnym i delikatnym. Dla dzieci adoptowanych lub posiadających tylko jednego z rodziców ćwiczenia polegające na badaniu korzeni rodzinnych mogą być bolesne. W takiej sytuacji powinniśmy znaleźć alternatywną drogę. Dobrym pomysłem jest przygotowanie projektu opartego na historii mówionej, w którym uczniowie rozmawiają ze starszym pokoleniem, niekoniecznie z członkami własnej rodziny. Dlaczego wprowadzać do szkoły naukę o genealogii rodziny? Odpowiedź jest prosta – dlatego, że jest to wspaniała i niezwykle angażująca metoda nauczania. Dzięki tej metodzie możemy wprowadzić na lekcje dodatkowe tematy i nauczyć wielu istotnych umiejętności. Oto, co możemy uzyskać przy okazji rozmów w klasie o historiach rodzinnych:

Podobieństwa i różnice
Dzieci z młodszych klas a nawet z zerówki poznają otaczający ich świat dokonując porównań. Możesz poprosić swoich uczniów, żeby każdy stworzył obraz swojej rodziny. Dzieci wymieniają wszystkich członków rodziny: mamę, tatę, siostrę cioteczną a nawet zwierzęta domowe. Później w klasie porównujemy wszystkie rodziny i doszukujemy się różnic i podobieństw pomiędzy nimi. Możesz również zaproponować uczniom pracę z mapą. Uczniowie zaznaczają na niej używając kolorowych punktów miejsca, z których pochodzą ich rodzice, dziadkowie itp. To zadanie może być uzupełnione o pracę domową. Przygotowujemy proste zdania np. „Mój dziadek urodził się w...” z pustymi miejscami do uzupełnienia. Uczniowie wypełniają je z pomocą swoich rodziców.

Różnice kulturowe

To może być zadanie dla uczniów ze starszych klas. Dowiedz się, czy w twojej klasie są uczniowie, których rodziny pochodzą z innych miast Polski, a może są tacy, których korzenie znajdują się poza granicami kraju? Ich rodzice, dziadkowie zostali przesiedleni lub zmienili miejsce zamieszkania z innych powodów. Poproś uczniów aby dowiedzieli się jak najwięcej o zwyczajach i tradycjach związanych z ich domem rodzinnym (np. tradycji związanej z wieczerzą Wigilijną, zaślubinami itp.) Uczniowie na lekcji opowiadają o swoich rodzinnych tradycjach. Można przy tej okazji zorganizować prawdziwą kolację – każdy z uczniów przygotowałby jedną z tradycyjnych rodzinnych potraw.

Umiejętność pracy ze źródłami

Kiedy uczniowie uczą się i poznają swoją historię, historię swojej rodziny i społeczności muszą weryfikować niektóre fakty. Przy okazji poznają zasady pracy w bibliotekach, czytają książki i przeprowadzają wywiady z członkami rodziny i świadkami historii. Muszą nauczyć się odnajdywania informacji i poszukiwania ich w różnych źródłach

Umiejętność pracy z Internetem

Uczniowie z dostępem do Internetu mogą wykorzystać jego ogromne zasoby w swojej pracy poszukiwawczej. Ta baza danych pozwoli im zlokalizować i odnaleźć ciekawe materiały. Wykorzystując Internet w projektach dotyczących historii rodzinnych uczniowie nauczą się poszukiwać źródła informacji, oceniać kontekst, weryfikować wiarygodność źródła i tworzyć własną stronę internetową. Jednym z zadań, jakie możesz dla nich przygotować, może być porównanie informacji, jakie odnaleźli uczniowie na stronach internetowych, z tymi, które znajdują się w tradycyjnych źródłach.

Organizacja

Jednym z podstawowych umiejętności jakie nabywają uczniowie pracując nad projektem dotyczącym genealogii swojej rodziny jest umiejętność dobrej organizacji. Przygotowanie planu poszukiwań jest istotnym punktem pracy nad projektem. Uczniowie uczą się opracować swoje działania krok po kroku według konkretnych dat, zdefiniować obszar i zakres swoich poszukiwań, określić zasoby jakimi dysponują i przygotować efekt końcowy – tzw. Produkt projektu. Ta umiejętność organizowania własnego projektu z pewnością przyda im się w dalszej pracy i życiu.

Jak wprowadzić temat poszukiwań genealogicznych do programu szkolnego?

Jest wiele możliwości. Poniżej przedstawiono kilka technik i metod, które mogą zostać wykorzystane w szkole.

Oral History – Historia mówiona

Każda rodzina ma tradycję przekazywaną z ust do ust z pokolenia na pokolenie. Ta tradycja zawiera opowieści o wyprawach, o miejscach i ciekawe historie dotyczące członków rodziny. Dzieci są „naturalnymi opowiadaczami”, nie używają jeszcze pisma, uważnie słuchają wszystkich tych opowieści. Przeprowadzając wywiady z członkami swoich rodzin młodzi ludzie uczą się sporządzać listę pytań, planować swój projekt, i przygotowywać relację z tego, co usłyszeli. Takie wywiady młodzież może również prowadzić z innymi świadkami historii np. z pensjonariuszami domu starców w ramach projektów integracyjnych. Dla młodych ludzi będzie to wielkim wydarzeniem. Odkryją, jak bardzo różnił się świat lat dzieciennych ich rozmówców od tego, w który oni żyją.

Domowe archiwa

Fotografie, dokumenty, artefakty często stanowią klucz do rodzinnych historii. Poproś swoich uczniów, aby opracowali historię jednego lub dwóch przedmiotów, które w ich rodzinie zajmują wyjątkowo ważne miejsce. To może być paszport dziadka, zdjęcie ślubne a nawet jakiś mebel, przedmiot codziennego użytku. Tradycja związana z takim przedmiotem może dodać ważny szczegół do rodzinnej historii. Niech uczniowie dowiedzą się również, jak, kiedy i przez kogo dany przedmiot był wykorzystywany, w ten sposób poznają szersze tło społeczne.

Kalendarze i plany

Zadaniem uczniów będzie przygotowanie indywidualnego drzewa genealogicznego i dodanie do niego kontekstu historycznego, czyli odnalezienie i wypisanie historycznych faktów związanych z dziejami kraju i regionu, które miały miejsce w przełomowych momentach historii ich rodzin. Taka linia życia może posłużyć jako inspiracja do dalszej dyskusji. Uczniowie mogą przygotować na jej podstawie opowieść o własnym życiu, rodzaj pamiętnika, bądź skupić się na historii jednego z członków swojej rodziny i opisać jego biografię ukazując ją na tle szerszego kontekstu historycznego. Alternatywą dla tego zadania może być także stworzenie przez uczniów drzewa genealogicznego jakiejś sławnej osoby i opracowanie go w podobny sposób.

Imiona

Odkrywanie znaczeń imion i pochodzenia nazwisk może stać się dla uczniów fascynującą pracą domową. Poproś uczniów, aby poznali historię swoich imion. Dowiedzieli się, kto wymyślił i nadał im takie a nie inne imię, jaka historia się za tym kryje. Może ktoś w rodzinie tak samo się nazywa? Uczniowie mogą odkryć, że ich imię pochodzi od krewnego, lub zostało wymyślone specjalnie dla nich.

Lokalna Historia

Indywidualne losy człowieka stanowią fragment lokalnej historii. Historie rodzinne wprowadzają uczniów w szerszy kontekst historii społeczności lokalnej i narodu. Alternatywą dla poszukiwań historii indywidualnych rodzin, może być również poszukiwanie faktów z życia lokalnych bohaterów, odkrywanie historii nazw miejsc i ulic. Uczniowie mogą w grupach poznawać historie osób związanych z ich szkołą czy sąsiedztwem.

To jest jedynie wstęp do tego, w jaki sposób genealogia może być wprowadzona do programu nauczania. Pamiętajcie, że projekt oparty na historiach rodzinnych nie musi być jedynie opracowany w formie pisemnej. Uczniowie z zainteresowaniami artystycznymi mogą używać fotografii, malarstwa, rysunku, form teatralnych dla lepszego przekazania innym opowieści o ich rodzinach. Utalentowani muzycznie mogą przygotować oprawę muzyczną inni proponują udział w wycieczce szlakiem ważnych w ich rodzinnej biografii punktów. Nauczyciele, którzy podejną twórczo do tematu zachęcą uczniów do poszerzania swojej wiedzy na temat siebie i świata ich otaczającego.

